СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 142. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 21. червня, 1926. VOL. XXXIV. No. 142. Jersey City, N. J., Monday, June, 21. 1926. THREE CENTS

ПРИХИЛЬНИКИ ПЕПЕРА ФАЛШУВАЛИ ІМЯ РОБІТНИЧОГО ПРОВІДНИКА

ВАШИНГТОН, 18. червня. — Самі прихильники кандидатури сенатора Пепера на становище конґресового сенатора з Пенсилвенії, а саме начальник виборчого комітету та касієр сего комітету признали перед сенатовим комітетом, розслідженим пенсилвенійські сенаторські вибори, що сей комітет пофалшував імя Віліема Ґріна, предсідателя Американської Федерації Праці, поставивши його без уповажнення самого Ґріна на списі осіб, прихильних кандидатурі Пепера.

Кромі сього на переслуханню роскрито, що за Пепером станули банки секретаря скарбу Мелона, котрі давали виборчим комітетам позички й завдатки без приписаної законом запоруки. Роскриваючи далі видатки на правибори сенатора з Пенсилвенії, комітет начисляє, що на них видано близько три міліони долярів.

ГРІЗЬБА ВИЇМКОВОГО СТАНУ В ОКРУЗІ ТЕКСТИЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 18. червня. — Мейор міста Ґарфілду, в якому після донесень поліції мали послідними днями вибухнути бомби під домами ріжних страйколомів, предложив міській раді петицію, підписану 800 горожанами міста, в якій вони просять о спеціяльну захорону для міста.

Мейор стоїть за тим, щоби до міста покликати назад Джорджа Нимо, шерифа повіту Берґен, котрий своєю появою на початку страйку викликав уже був страйкові заворушення.

КУЛИДЖ ВИТАЄ ЕВХАРИСТИЧНИЙ КОНҐРЕС.

ШИКАҐО, Илинойс, 18. червня. — В великій салі Колізею відбулося нині врочисте горожанське привитанне для папського леґата Бонзана й 8 других кардиналів, що приїхали на межинародний евхаристичний конґрес, що починається тут після завтра. На салі було 12,000 гостий. Межи привітами була телеграма від президента Кулиджа. В імени уряду говорив привітну промову секретар праці Дейвис.

Самюел Інсул, зелізничий міліонер, говорив привіт від протестантських віроісповідань міста Шикаґо.

РОЗМОВИ КАРДИНАЛІВ З ҐАЗЕТЯРАМИ.

Кардинали, котрі приїхали на евхаристичний конґрес, говорили нині з представниками ріжних американських ґазет. Вони відповідали на питання, поставлені ґазетярами та самі давали пояснення на европейські справи, які їх цікавили. Кардинали з народів, які мають свої добре утверджені держави, говорили переважно про релігійні питання, а кардинали, які виїхали з народів, що вважають себе політично покривдженими, як з Німеччини, Австрії й Угорщини, говорили про національну політику.

ВСЕСВІТНА КОНВЕНЦІЯ РЕКЛЯМИСТІВ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 18. червня. — В слідуючий понеділок отвирається тут межинародна конвенція Союзних Клюбів Реклями (розголошування, реклями) Світа. На конґрес приїджають люди, заняті реклямою, з цілого просто світа. Анґлійська делеґація, що приїхала нині на Беренґарії, має 24 членів.

КАНАДА ДУМАЄ ПОМАГАТИ АМЕРИЦІ В ВИКОНУВАННЮ ПРОГИБІЦІЇ.

ОТАВА, Канада, 18. червня. — В палаті послів канадійського парляменту внесено проекти законів про далеко йдучі реформи митових законів Канади. Реформи мають на ціли унеможливити висилку алькоголічних посилок кораблями з Канади в Злучені Держави. Заострити теж мають сторожу здовж всеї границі на суші.

БІЙКИ МЕЖИ ЮНІЙНИМИ ТА НЕЮНІЙНИМИ РОБІТНИКАМИ.

НЮ ЙОРК, 18. червня. — На Г. Милешка, віндоклінера, напало підчас праці 6 юнійних робітників та побило його за неналежність до юнії так тяжко, що його треба було відставити до шпиталю. Полісмен, закликаний свідками, дігнав двох напасників та відставив їх до суду, де вони будуть відповідати за напад.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД ПРОТИ ТРОХ ЛЮДИЙ.

НЮ ЙОРК, 18. червня. — Висший стейтовий карний суд у Бруклині видав нині присуд смерти проти трох учасників нападу на одну крамницю, підчас котрого вони вбили паню Марію Берщ з Бруклина, що припадково зайшла тоді до крамниці .Суджено учасників нападу, які називаються Казимир Борщик, Василь Борщик і Джан Максвел, осібно, але присуд видано разом.

Казимир Борщик, котрий ждав у авті, як його товариші доконували рабунку, а відтак і вбийства, протестував проти присуду як несправедливого.

ДІСТАВ ПОМІЧ ВІД УРЯДУ...

ВАШИНГТОН, 18. червня. — Конгресмен Вебер з Місісіпі дістав від одного зі своїх виборців листа, в котрім сей повідомив свого посла, що йому народилися трійнячки, та питає, чи уряд дає яку поміч або надгороду батькам такого поважного приросту населення. Конґресмен вислав свому виборцеви видану урядом брошуру під наголовком: „Як дбати за немовлята".

УЧЕНИЙ ГРАДІВНИК.

ГАРТФОРД, Конетикат, 18. червня. — На летничім поли Бренарда коло сього міста відбулися нині проби д-ра Ф. Ворена, котрий каже, що він потрафить при помочи наелектризованого піску, вистріленого високо в воздух, розганяти хмари й спроваджувати дощі.

Др. Ворен робив свою пробу з великою, сухою хмарою, яка, після загальної думки учених знатоків погоди, дощу не дає. По вистріленню на неї піску вона дощу не дала, однак на диво всіх зібраних видців, розійшлася за коротку хвилю.

ПРЕМІЇ ІМ. ІВ. ФРАНКА.

В травні місяці ц. р. виходить 10 років з дня смерти славетного українського письменника Івана Франка. Щоб відзначити на Радянській Україні заслуги Івана Франка перед українською культурою, президія Укрголовнауки принципово вирішила встановити щорічні премії його імени в сумі 1,500 карб. Премію видаватиметься за наукові праці й окремі студії з історії літератури в марксівському освітленні. Перед Раднаркомом УСРР порушено справу про видачу потрібних коштів.

МУЗЕЙ „БЕРЕЗОЛЯ" ПЕРЕДАЄТЬСЯ УАН.

УАН звернулась до мистецького обеднання „Березіль'' з пропозицією передати їй театральний музей обеднання. Цю справу вже погоджено: складено комісію, що почала передачу експонатів. Збірка „Березоля" має стати за основу великого театрального музею всеукраїнського значіння.

СТАРАЮТЬСЯ ЗНИЩИТИ ОСНОВУ ПІД АВТОНОМІЮ.

Майже вся українська преса з Підкарпатської України зазначує з обуренням цей факт, що чеське правительство носиться серіозно з гадкою скасувати всі дотеперішні жупанські уряди на Підкарпаттю, а створити тільки одну ужгородську жупу. Преса протестує проти нарушування чеським правительством давно установленої адміністрації і каже, що зміни в адміністрації може робити лише автономний сойм на Підкарпаттю. Цей крок правительства пояснюють собі на Підкарпаттю тим, що чеський уряд старається всіми засобами знищити всякі основи під автономію. Дотепер чеське правительство поробило в тому напрямі вже такі кроки: 1) При назначуванню судових округ багато чисто українських сіл, що граничать зі Словаччиною, відірвано від судових округів Підкарпаття і прилучено їх до Словаччини. 2) Те саме сталося з українськими школами, які також приділено у великій кількости до словацьких інспекторатів і шкільних відділів.

Куди зміряє така поведінка чеської буржуазії, аж надто ясно.

ЯК ЖИВЕ УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН НА ВОЛИНІ.

Перед українським посольським клюбом жалується трох селян з містечка Кобрина на те, що польська жандармерія наняла провокатора, який за юдин гріш підсунув їм 10 крісів, дещо набоїв і летючки, нібито комуністичної партії Західньої України, а опісля наслав жандармерію для перепровадження ревізії, яка, розуміється, сейчас все знайшла і їх арештувала. В поліційних і судових арештах над ними страшно знущалися. Коли по довшому часі провокація вийшла на верх, їх з тюрми випущено, але всі вони з причини переведення над ними тортур, є вже другий місяць непрацездатні.

Селяни села Симоновичі, кобринського повіту, нарікають, що жінка повітового лікаря зробила собі з їх сіножатей дорогу, а коли селяни вислали раз польового, щоби її задержав і заборонив їй їхати, то ця пані наслала на село цілий відділ жандармерії, як на бунтарів, бандитів і большевиків.

Селяни села Верховини пишуть до „Нашого Життя", що польська влада забрала їм самовільно церкву і зробила з неї костел. На відобраному від селян кладовищі під поліційною репресією викинено з могили покійника, що його недавно там поховано. В римо-кат. свята польська жандармерія забороняє селянам працювати в поли. Селянським дітям, які в день польського свята 3-го мая не явилися до костела, польський священик наказав привести на слідуючий день зі собою до школи родичів і там на батьків викричався як на зрадників польської держави, большевиків і т. д., а дітий страшно збив.

Не краще живеться українським селянам і по инших селах що опинилися по тім боці кордону під владою польської буржуазії і поміщиків.

КРАДУТЬ. ЯК КРУКИ.

Нема такої днини, щоби преса з Підкарпаття не принесла нотатки про крадіжи державних грошей чеськими урядовцями.

З каси лісного уряду в Ясіню здефравдував окружний лісничий Віктор Мікшічек 131.-519 ч. к. Мікшечек і передше крав великі суми на посадах в Ужгороді, в Берегові і в Буштині, але тому, що був добрим чеським патріотом, не спав йому за те ні волос з голови, лише переносили його на инші посади.

150 тис. ч. к. вкрав офіцир Чех, управитель мукачівського військового шпиталю.

180 тис. ч. к. вкрав урядовець окружного уряду в Берегові, також Чех — Козлер.

130 тис. ч. к. загубив (?) повірену йому суму, власність жандармського управління — редактор „Підкарпатських Гласуф", погромницького чеського органу в Ужгороді.

Про підкупства, хабарі і т. д. чеських урядовців вже і не згадувати.

—o—

СЕРЕД КОМПОЗИТОРІВ.

В звязку з підготовчою роботою до відкриття на Україні трох українських опер, у Київі, Одесі й Харкові, українські композитори розвинули інтенсивну працю в справі утворення оригінального репертуару

П. Козицький розробляє матеріяли для опери „Маруся Богуславка" на відому думу тої-ж назви. Поза цим він закінчує збірник хорів для школи. В ньому для ознайомлення учнів з музичними творами автор дає зразки хорів ріжних форм (від куплєтних до фуґи).

Толстяков перероблює для опери відомого „Запорожця за Дунаєм", Гулака-Артемовського. Крім роскладки опери на великий оперний оркестр автор намітив увести нові хорові й масові сцени, балетні нумери, а також додати нову дію у султана, куди приводять Івана Карася.

Яновський працює над двома операми: „Лісова пісня" й „1920 рік''. Перша за відомим твором Лесі Українки, а друга має оригінальне лібретто з життя шахтярів Донбасу року 1920. Обидві опери композитор закінчить до наступного сезону в операх.

Вериківський працює над оперою за відомим сюжетом— українською думою „Про Хвеська Андибера".

Костенко розробляє матеріяли до опери „Кармелюк".

Богуславський приступив до написання опери-сатири „Енеїда", що в перерібці піде в наступному сезоні в театрі ім. І. Франка в Київі.

ЧИМ ОПРАВДУЮТЬ ЧЕХИ ЧЕХІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ.

На зїзді чеського учительства в Ужгороді в травні місяці шкільний референт Шімек так оправдував чехізацію шкіл на Підкарпаттю:

„Чехи прийшли на Словаччину, щоб ословачитися, але на Підкарпатській Руси становище було дещо відмінне; ріжні язикові спори, школи без шкільних підручників і без добрих учителів, — все це вимагало иншого рішення ніж на Словаччині. Таким чином ми стали тут перед необхідністю відкривати чеські школи, в яких потреба все більше зростає. Тутешнє учительство веде язикову боротьбу, а в наслідок того в школі застій. Цього, розуміється, не бачать учителі, але це прекрасно спостерігають родичі, котрі для того звертаються до нас з проханнями відкривати в них чеські школи". В тому самому дусі балакав інспектор, Чех Пешіна, а також те саме говориться в резолюціях зїзду.

Хто є тими родичами, що домагаються чеської школи, не трудно догадатися. Це або чеські урядовці, або Жиди, що стараються о концесії, або українські селяни, яких підписи фальшується.

НАУКОВИЙ ЗВЯЗОК З КРАКОВОМ.

Краківський Польський Інститут надіслав УАН низку своїх наукових праць з пропозицією дальшого обміну.

ЕРРІО ФОРМУЄ НОВИЙ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 18. червня. — Старому парляментарному ветеранови Бріяндови не вдалося сим разом сформувати нового кабінету. До нової коаліції не хотів ввійти Ерріо, який враз з соціялістичними фракціями відмовився від співпраці в евентуальнім кабінеті.

Президент Думерґ покликав тепер Еррія до зложення кабінету. Ерріо запропонував Бріяндови портфель міністра справ заграничних, але Бріянд пропозиції не приняв.

Поанкаре відмовиться по всякій правдоподібности рівнож від співпраці з Ерріом. Тоді на місце міністра фінансів прийде Де Монці.

Ерріо конферує рівнож з Кайом. На загал часописи стверджують, що яка би комбінація не була, Ерріо не буде в силі здержати упадку франка. Навпаки прийде до терть між правительством а банком Франції, бо уряд буде домагатися частинної видачі золотої резерви банку для ратування франка.

Ерріо противний рівнож ратифікації американсько-французького договору в справі сплати довгів і є за 6-місячною мораторією державних облігацій.

По всякій правдоподібности Ерріо не вдержиться, а старому Бріяндови прийдеться десятий раз перебирати керму уряду в свої руки.

В НІМЕЧЧИНІ РОЗГОРІЛАСЯ СПРАВЖНЯ БОРОТЬБА.

БЕРЛІН, 18. червня. — Десятки тисяч людей машерує по вулицях міста, одні за вивласненнем цісарських дібр, а другі проти. Такої запеклої аґітації та загального розярення не було в Німеччині навіть по недавній военній катастрофі.

Кажуть, що референдум не вийде в користь експропріяції.

На случай одначе, колиб експропріяція перейшла, наступить велика кріза, бо президент Гінденбурґ уступить враз зі своїм правительством, а рівночасно розвяже парлямент.

МАЛА АНТАНТА ПЕРЕРВАЛА КОНФЕРЕНЦІЮ.

БҐЕД, Югославія, 18. червня. — Конференція Югославії, Румунії і Чехо-Словаччини, в якій взяли участь міністри заграничних справ тих трох держав, мусіла бути перервана, бо чеський міністер загр. справ Бенеш був змушений вертати до Праги.

Бенеш не подав, чи він буде повинуватися рішенню партії і уступить з уряду. Заявив тільки, що він радо хотів би хоч один рік відпочати і усунутися цілком від публичного життя.

На нарадах малої антанти вирішено, що місце Бенеша в Лізі Націй одержить представник Румунії Мітіліну, а знова Нінчіча від Югославії будуть попирати на президента Зборів Ліґи.

ЧЕСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАЛЕЖНЕ ВІД НІМЦІВ.

ПРАГА, 18. червня. — Правительство Черного знайшлося в дуже тяжкім положенню через опозицію з боку соціялістів, які противні недавно ухваленим новим цловим оплатам на ввіз збіжа.

Виратувати його можуть тільки німецькі аґрарії, які готові це зробити в заміну за певні концесії для Німців.

МАСАРИК НЕ ХОЧЕ ПРИНЯТИ РЕЗИҐНАЦІЇ БЕНЕША.

ПРАГА, 18. червня. — Президент Масарик заявився проти цего, щоби Бенеш повинувався партії і резиґнував. Масарик подав, що тепер така тяжка ситуація в краю і за границею, що він резиґнації Бенеша не прийме.

ДОБРИЙ ПРЕЗЕНТ.

ЖЕНЕВА, 18. червня. — До малого місточка Шіргельн коло Базилеї приїхав з Америки адвокат, який відшукав тут родину Авбрехтів і кождому з них, а було їх всіх 10, вручив по $35.000 як спадок по їх кревняку в Америці.

Всі обдарені, це самі бідні зарібники.

ВИТАЮТЬ ҐЕНЕРАЛА ПЕРШІНҐА.

ПАРИЖ, 18. червня. — На кораблі Левайетен прибув до Шербурґа ґенерал Першінґ, головний командант американської армії підчас світової війни.

Першінґ має оглянути в Франції всі военні американські цвинтарі та памятники.

В Шербурґу витали його представники армії, ветерани і інваліди з світової війни. Мала дівчинка подала йому китицю квітів, в якій відбивалися державні кольори Франції і Америки.

ДОЩІ НИЩАТЬ ЖНИВА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 18. червня. — Німеччина буде змушена спровадити з чужих країв 200.000 тон збіжа, бо через уливні дощі сьогорічні жнива не допишуть.

ВІСКОВА РЕВОЛЮЦІЯ В ПОРТУГАЛІЇ.

ЛІСБОНА, 18. червня. — Ґенерал Мануїл Ґомес да Коста усунув на чолі революційних війск дотеперішного премієра Кабекадаса. Ґомес заявив, що його крок не нарушує цілком республиканського ладу.

ЗА 36 ГОДИН З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

ДІССЕЛЬДОРФ, 18. червня. — Інжинер Румплер, ґенеральний менаджер аероплянової фабрики Румплера заповів, що в короткім часі буде побудований аероплян, який буде в силі перевезти 130 пасажирів з Гамбурґа до Ню Йорку за 36 годин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОЮЗОВЦІ! НЕ ЗДЕРЖУЙМО СКОРОЇ ВИПЛАТИ ЗАПОМОГ.

Громадяне Франк і Марія Рош прислали нам з Мекаду подяку за скоре виплачення посмертної запомоги в квоті $1000 по їх синови бл. п. Франк Рошови. Вони пишуть:

„Колись нерозумні люде відмовляли нас від У. Н. Союза та кричали, що то організація недобра, що урядники розтрачують майно та не виплачують запомог і т. д. Але ми в те не хотіли вірити і добре зробили. Сегодня навіть найбільший ворог Союза мусить сидіти тихо, бо що Союзови закине? Хиба те, що прибдав нам міліоновий маєток та виплачує точно всьо, що кому припадає.

„Ми мусимо признати, що Союз це сегодня найкраща, найчеснійша і найліпша організація в Америці, яка виплачує запомоги найскорше зі всіх. Бо от у нас не минуло навіть два тижні, як нас стрінуло нещастє, а ми одержали вже запомогу.

„Дай, Боже, щоби та наша організація, яка обтирає нам гіркі слези, росла далі та щоб згорнула біля себе цілу українсько-американську еміграцію.

„Не слухаймо, Браття, ріжних пройдисвітів і непрошених агентів, а вступаймо громадно до У. Н. Союза, бо це чесна і добра наша рідна організація, яку всім другим з цілого серця поручаємо."

Ми навели те письмо не так тому, щоби хвалити себе самих, але ходить нам о важнійшу справу. Наші Шановні члени Франк і Марія Рош підносять, що ми виплатили запомогу дуже скоро, бо на протязі несповна двох тижнів. Це правда, що ми виплатили в тім випадку запомогу на протязі двох тижнів. Але й це правда, що ми виплачуємо запомогу відворотною почтою на протязі трох-чотирох днів. Але часами і залягаємо з виплатою. А чому, про те якраз хочемо тут згадати. Союз залягає часами, але вина в тім самих таки членів. Союз виплачує сейчас і рад, коли справа не залягає, бо це тільки спричинює більше клопотів в діловодстві. Тому Союз не виплачує сейчас тільки тоді, коли не може цего зробити. Такий випадок заходить головно тоді, коли той, в чию користь була виставлена поліса, не живе. Дуже часто асекурація записана на жінку чи дитину, які вже давно померли. Спадкоємців в полісі не змінено і коли прийде час виплати, не можна асекурації сейчас виплатити, а треба ждати, аж доки не доставлять нам судових документів.

А те все можна би дуже легко виминути. Треба би тільки памятати на те, щоби змінити в свій час спадкоємців. На це повинні тепер звернути увагу всі як один. Уряди відділів Союза та всі свідомі члени повинні рівнож на це памятати і порушити ту справу на найблизших місячних мітінгах. Хай сьогорічне літо буде призначене для тої справи, з якої буде хосен головно для самих таки членів.

Тому не забуваймо за це, справмо полісу сейчас, коли треба і уможливім Головному Урядови Союза ще скоршу виплату запомог, як це було досі.

ФРАНЦІЯ І ПОЛЬЩА

Обі приятельки знайшлися тепер в подібнім положенню. Тут і там кріза. Тут і там мріють про диктатуру як средство ратунку. В Польщі так якби вона вже була, а в Франції щойно твориться.

Обі держави були досі дуже тісно звязані. Обі вели ту саму імперіялістичну політику. Обі держали найбільші армії в Европі і обі попали через те в таку економічну крізу, з якої не можуть вийти.

Франція щойно вийшла з війни з Рифами, а продовжує боротьбу з Друзами, а Польща живе в вічнім напруженню та побоюється війни з совітами з одного, а з Німеччиною з другого боку.

Доки Франція давала гроші, а Польща була охоронним муром перед Німеччиною, відносини були близькі. Тепер вони урвалися, а не так прірвалися, як охолоди. Кожде з них дбає про свою власну журу і полагоджує її на власну руку.

Франція зблизилася до Німеччини в Льокарно, а німецькі і французькі промислові готують економічне зближення, яке заважить на взаємних відносинах більше як політична угода.

Польща знова не знайшла досі ніякої дороги до зближення з Німеччиною. Не усунено досі ні одного пункту спору. Політика Франції розійшлася під тим оглядом з польською. Німецько-польське напруженне триває далі.

І чим далі, тим більше буде розходитися французька політика від польської і обі держави будуть лишені своїм власним силам. Це вже так якби наступило.

Розуміє це добре Пілсудскі, коли розбудовує ще більшу армію. Він знає, що на Францію нема що далі числити. Союзником Польщі може бути тепер тільки Румунія, а евентуально ще й Чехо-Словаччина. Франція може тільки симпатизувати з Польщею, може використати її голос для своєї власної політики, але реальної помочі в теперішних обставинах Польщі дати не може.

Так виглядає польсько-французька приязнь в теперішнім виді.

ВІД ЄДИНОЇ-НЕДІЛИМОЇ ДО САМОСТІЙНОЇ — ГРУЗІЇ

(До смерти Н. Чхеідзе).

Наслідком тої катастрофи, що принесла Европі велика війна, вона й досі переживає напружено нервові часи. Клубком такої нервастенії є столиця Франції Париж. Не тільки становище самої Франції є причиною тої нервовости, але й ті події в Польщі та Румунії й в инших союзних з нею державах, які випливають з необмірковані політики французьких творців великої Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини.

Крім того Париж став центром еміграції тих народностей бувшої Росії, що в останній революції повстали до боротьби за своє визволення. Між сею еміграцією одною з найактивніших і найбільш організованих груп є грузинська еміграція, серед якої найчильніше місце займав небіжчик Н. Чхеідзе.

Загальний нервово-напружений стан в Парижі вибух серед еміграційних кол такими страшними подіями, як вбивство Петлюри, пізнійше вбивство грузинським націоналістом лідера грузинських большевиків в Парижі й нарешті останні відомости подають про самострачення Н. Чхеідзе.

Вважаємо потрібним спинитися над смертю Чхеідзе, який є яскравим образом тих кращих людей не „русского" походження, які майже все своє життя й сили віддали на піднесення й розвиток тої Росії, що була національним гнітом для їх рідних народів, які наконець переконалися, що Росія не держава ріжних народів, як то проповідували „передові" російські люде, а держава панування одного, московського народа над иншими. І Чхеідзе, розчарувавшися в своїй давній ідеалізації Росії, в ідеалізації русскаво мужика, русскаво робочого, русскаво інтелігента, нарешті вернувся до свого рідного народа й вже лишки своїх сил присвятив його визволенню з російського гніту.

Н. Чхеідзе, як більшість инших „інородців" бувшої російської держави, все своє життя віддав на боротьбу за кращу будучину всіх працюючих мас російської імперії. Як соціял-демократ він через всю довголітню свою діяльність тримався того, що треба боротися лише проти сучасного політичного й соціяльно-економічного ладу, який панував в Росії, аби тим поліпшити становище всіх трудящихся мас, а в тому числі й свойого рідного грузинського народу. Довгі роки йому здавалося, що як тільки переборється царат, то негайно там настане царство рівности, братерства й волі, і то не тільки для окремих людей, але й для окремих національностей. Таку віру мав не тільки Чхеідзе, що довгі роки був вождом всієї російської соціял-демократії, але й тисячі инших, а в тім числі й Українців, які з програми своєї визвольної боротьби відкидали національну боротьбу.

Уже в революції 1905 року Чхеідзе займав одне з перших місць серед вождів російської соціял-демократії. Після тої революції його вибрано міським головою у Тифлісі (столиці Грузії), а з 1907 року й до останнього дня її істнування, він був членом Державної Думи. Промови Чхеідзе в Думі завжди робили, як кажуть, „Великий День". Він став найулюбленійшим членом державної думи всіх працюючих мас і найбільш ненависним для уряду та для прислужників старого самодержавного ладу. Ніхто з членів державної думи не виступав так сміло й отверто проти царського правительства, як Чхеідзе. Разом з остротою, промови його були такі вмілі, що не дивлячись на всю безцеремонність в поведенню з членами парляменту, царський уряд не міг причіпитися до нього з обвинуваченням в державній зраді чи в чому иншому, аби запровадити його на Сибір, чи куди-инде, як се він робив з иншими членами Державної Думи.

В революції 1917 року Чхеідзе був одним з її головних провідників та був одним з членів того думського комітету, що примусив Миколу Другого зректися престола, та визначив перший тимчасовий уряд. Сам Чхеідзе не хотів бути міністром, хоч його до того намовляли. Коли у Петербурзі повстав совіт салдацьких і робочих депутатів, то Чхеідзе обібрано його головою. На взорець петербурського совіту повстали совіти по всій Росії. На першому зізді тих совітів Чхеідзе обібрано головою всеросійського центрального виконавчого комітету.

Коли в осени скликано всеросійську демократичну нараду, то Чхеідзе був її головою й належав до тих Грузинів, що з Церетелі на чолі заявляли: „Я ненавижу Грузію за те, що вона розбиває єдиний російський революційний фронт". Таку відповідь дав сей зїзд тим націоналістам, а в тім числі й Українцям, що ставили ріжні національні домагання до всеросійської демократії.

Але в недовгім часі большевики почали переважати в Петербурзі. Коли Троцького вибрано головою петербургського совіта, Чхеідзе вперше зневірився в мудрости російського пролетаріяту й відмовившись головувати в виконавчому комітеті совітів, подався на Кавказ, в Грузію, де вже почало організуватися національне життя на чолі з грузинським патріотом соціял-демократом Джорданії. Там Чхеідзе був вибраний членом всеросійських установчих зборів, але ті збори, як відомо, були розігнані большевиками. Се знову привело Чхеідзе в Грузію.

Після того, як большевики підписали берестейський мир, яким віддали Туркам Карську область та другі землі Закавказя, Грузія оголосила свою незалежність від Росії. Чхеідзе вибрали головою грузинських установчих зборів. Пізнійше його післано на чолі грузинської делегації на мирову конференцію у Версалю. Коли союзники признали самостійність Грузії, то в сьому заслуги Чхеідзе.

Силою обставин розвитку революції Чхеідзе, як і сотки инших активних ворогів національного сепаратизму в початках революції, остаточно став активним провідником того сепаратизму.

Більше трийцяти років свого життя Чхеідзе присвятив служенню „Єдиній і Неділимій" Росії, аби нарешті переконатися, що всяке співжиття не московської національности з тою „Єдиною" неможливе, незалежно від того, який політичний і державний устрій буде тої „Неділимої".

Останній удар ідеї „Єдиної" серед грузинських соціялістичних провідників завдали большевики, коли, ведені ідеєю московського імперіялізму, в 1921 вони захопили Грузію і жорстоко й кріваво помстилися над її робітниками за піддержку своєї соціялістичного уряду.

Захоплення Грузії большевиками привело на еміграцію грузинський уряд, а з ним і Чхеідзе. Оселившись в Парижі, він разом з иншими Грузинами, бувшими вождями російського робітництва та селянських мас, повів енергічну працю проти „Єдиної й Неділимої". З бувших непримиримих ворогів української за його сепаратистичні тенденції, вони зробилися приятелями, побачивши, що Українці мали більшу рацію, коли недовіряли щирости московської демократії, яка сама нездібна до проводу своїх мас, уступала місце вождів тої демократії „інородцям", перше місце серед яких мали Грузини, з небіжчиком Чхеідзе на чолі.

Еволюція за такий короткий революційний час від „Єдино-неділимця" до активного ворога тої „Неділимої"; тяжкі розчарування в довголітній своїй ідейній праці; а потім невдачі рідного свого народа, що упав жертвою тих, з ким Чхеідзе боровся раньше проти націоналізму своїх братів, — все те очевидно привело до того, що не витримала сила волі шестидесятирічного, все своє життя активного діяча.

І покінчив Чхеідзе своє життя самогубством.

Хай буде йому, блудному синови, що нарешті вернувся з довгої блуканини по московсько-російським закуткам до оселі свого рідного народа, земля пером!

Іван Франко.

ХРИСТОС І ХРЕСТ.

Серед поля край дороги
Стародавній хрест стоїть,
А на нім Христос розпятий
Висів теж від давних літ.
Та зчасом прогнили гвозді,
Вітер хрест розхолітав,
І Христос, вгорі розпятий,
Із хреста на землю впав.
Зараз же трава висока,
Що росла вокруг хреста,
Радісно в свої обійми,
Мягко приняла Христа.
Подорожники й фіялки,
Що там пахли зміж трави,
Звились, мов вінець любови,
У Христа край голови.
На живім природи лоні,
Змитий з крови, ран і сльоз,
Серед запаху і цвітів
Сумирно спочив Христос.

Та якісь побожні руки
Спать його там не дали,
І, хрестячись, зпоміж цвітів
Знов угору підняли
Та, нових не мавши гвоздів,
Щоб прибити знов Христа,
Хоч з соломи перевеслом
Привязали до хреста.

Так побожні пересуди,
Бачучи за наших днів,
Як з старого древа смерти,
Із почитання богів,
З диму жертв, з тьми церемоній
Із обмани, крови й сльоз,
Словом — як з хреста старого
Сходить між людей Христос,
І як, ставши чоловіком,
Близчий, вищий нам стає
І святим приміром своїм
Нас до вольности веде, —
Силуються понад людськість,
Будь-що-будь, піднять Христа,
І хоч брехні перевеслом
Привязати до хреста.

1880.

Василь Бобрів (Смутний).

СПОГАД.

Шелестять комиші...
Дніпро спить, спочива.
Притаїлась трава
І навкруг ні душі.

Давно травня нема...
Не дзвенять солові...
Сам. — В далекі краї
Думонька порина.

Облетіла Париж,
Оглянула Мадрид —
Не богатий мій рід,
Чуєш, плаче комиш.

Так колись над Дніпром
Мріяв я про Париж...
Зосталось те сном —
Мрію прокомиш.

В ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ЗГАДАЙМО НАШИХ БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ!

В Зелені Свята, коли на знак перемоги життя й тепла по стародавньому звичаю омаюємо свої хати, українські родини споминають і тих, що відійшли від нас живих, хоч дух їх витає серед нас. Тисячі наших родин даремне шукати-муть у ці дні на цвинтарищі могил своїх синів та братів. Бо їх могили розкинені по широкому полі від Сяну по Чорне море, де вони лягли головами за рідну землю. І земля — рідна Мати приняла їх до себе, визволяючи їх від невимовних терпінь, від невилічимих ран.

Згадаймо їх у дні Зелених Свят! Це наші борці, жертви твердого народнього обовязку, що духа віддали за братів своїх, що впали в боротьбі за волю Рідного Краю, не чекаючи плоду своїх діл.

Але є ще другі, що осталися при життю, може більш нещасні, бо непервана нитка їх життя є для них тільки ланцюхом безконечних страждань. Це українські інваліди, що гірку заплату склали за великий порив народу до волі й незалежности, що повернулися до своїх рідних без рук, без ніг, сліпі, спаралізовані, хорі на чахотку, що тяжку покуту відбувають за нас усіх, кленучи нераз свою долю і те діло святе, до якого вони поривалися.

Нема вже хіба ніодної людини в нашій суспільности, що не співчувалаби горю інвалідів. Але чи кождий з нас розуміє, що його хочби найменча лепта є конче потрібна, коли хочемо полекшити долю інвалідів?

Народній обовязок велить нам заопікуватися ними, бо ніхто чужий не прийде їм з допомогою. Польський уряд не хоче признати державної ренти нашим Інвалідам Західно-українських земель, а польські власти не виявляють навіть примітивної людяности й пошани у відношенню до наших інвалідів. Ворог не схилить голови перед величчю їх самопожертви й посвяти.

Нема таких ліків цілющих, що загоїлиб їх рани, нема чудодійних слів, що привернулиб їм колишню силу та наповнили їх серця життєвою відрадою.

Ось чому в дні Зелених Свят ми повинні поспішити з допомогою інвалідам. В Галичині що-року ці свята призначуються на збірку жертв у користь українських інвалідів. Цього року Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові постановило придбати санаторію для інвалідів. Спершу був плян купити готову санаторію в Гребенові в Карпатах, але від цього наміру треба було відступити, бо матеріяльна спроможність Товариства незвичайно обмежена, тим більше, що одиноке жерело доходу Т-ва становлять жертви громадянства, а в першій мірі української американської еміграції. В останньому часі набуло У. К. Т. О. Н. І. парцелю в Ялівці, біля Львова, де має стануги санаторія. Українське громадянство по оба боки океану мусить допомогти в будові санаторії. Наше Т-во не може її перевести, а рівночасно удержувати дотеперішній Дім Українських Інвалідів у Львові, виплачувати ренти інвалідам, лічити їх і т. д. Тому допомога конечна! Ми не повинні допустити до того, щоби інваліди проклинали свою долю та стали відстрашуючим прикладом для молодого покоління.

Згадаймо-ж у дні Зелених Свят за наших страдальців!

Допомоги слати на адресу: UKRAINIAN INVALIDS HELP ASSOCIATION, LWOW (LEOPOL), RUSKA 3. II. — EUROPE, GALICIA, або через Обєднанне в Филаделфії.

Тому, що звичайно банки не подають імени жертводавців, або посилка моглаби пропасти, просимо про кожду посилку повідомити Управу Товариства.

УКРАЇНСЬКЕ КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ У ЛЬВОВІ.

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ:

М. Білецька, голова. Петро Постолюк, секретар.

Іван Франко.

НІЧНІ ДУМИ.

Не покидай мене, пекучий болю,
Не покидай, важкая думо-муко
Над людським горем, людською журбою!

Рви серце в мні, бліда журо-марюко,
Не дай заснуть в постелі безучасте —
Не покидай мене, гриже-гадюко!

Не дай живому в домовину класться,
Не дай подумать ані на хвилину
Про власну радість і про власне щастя,

Доки круг мене мілійони гинуть,
Мов та трава схне літом під косою,
І від колиски аж по домовину

Живуть з бідою, наче брат з сестрою.
Доки життє тяжким нас давить валом,
На пні ламає силою страшною, —

Доки ще недосяглим ідеалом
Для мілійонів ситість, тепла хата,
Доки на лицях сльози, ніби ралом,

Борозди риють, — доки зимна грата
Тюремна руки путає робучі,
Мруть з голоду бездомні сиротята,

Пишають під небом ті блискучі
Гнізда розпусти, зопсуття й обмани
І світ заражують, — доки могучі

„Стовпи" отруту ллють в народні рани,
Думки кують, для прихоті своєї
Люд трупом стелють люті Тамерляни —

Ох, загніздись на дні душі моєї,
Важкая думо! Сильними кліщами
Стискай те серце, якщо-б від твоєї

Схибнув я стежки! Ночами і днями
Шепчи над вухом: „Ти слуга нещасних!
Працюй для них словами і руками

Без бажань власних, без вдоволень власних!"

28. надолиста, 1883.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ЩЕ ПРО КУБАНСЬКИХ КОЗАКІВ.

В Вашій поважаній часописі „Свобода" поміщено дня 14. червня голос читача про кубанських козаків. Автор тої статті, як і кожний Українець, очевидно глибоко вражений тим, що ґрупа кубанських козаків в Америці виступає під московським прапором й іменем. Та инші виводи автора що до складу й створення Кубанського Козачого Війска не зовсім повні. Більш близьке ознайомлення з історією повстання війска та його національним складом дає змогу зрозуміти, чому певна частина кубанського козацтва відважуєтбся провокувати українське населення Кубанщини тим, що виступає за кордоном яко російські козаки.

Давними мешканцями Кубанщини були черкеські племена, що заселяли простори поміж річкою Кубанню та Чорним морем. Ці племена завзято боронили свою незалежність проти російської офензиви на Кавказі з половини 18. століття. Важним та рішаючим актом в цій боротьбі було переселення в 1792. р. на Кубанщину решток Війска Запорожського, які перед переселенням займали простори поміж Бугом та Дністром над Чорним морем. Вихована сотками років війскова орґанізація й тактика Запорожців дуже придалась Росії до заняття теперішньої Кубанщини. В результаті запеклої боротьби за кожну стопу землі, що поливалася черкеською кровю, горці були вигнані з Кубанщини. Велика сила горців була перебита й потоплена в Чорнім морі, та над ½ міліона еміґрувало до Туреччини. В 1917 р. всіх горців на Кубані нараховувалося до 200 тисяч. В процесі завойовання території теперішньої Кубанщини власне й творилось з ріжних національних елементів Кубанське Війско. Західна половина Кубанщини була заселена Чорноморським і Азовським війском. Чорноморців зорґанізував російський ґраф Потьомкін з недобитків запорожських козаків, яким не пощастило втекти до Турків. Других привів під московську владу останній кошовий отаман Дунайської Січи Гладкий, чим між иншим причинився до вирізання Турками тих козаків, що не хотіли йти з ним під Москалів та полишилися на Дунайській Січи. За цей „геройський" вчинок Гладкий дістав від московського уряду чин ґенерала. З 1792. р. до 1860. р. Чорноморське Війско мало своїх окремих війскових отаманів, з яких треба відмітити орґанізаторів Війска Чепіґу, Головатого й С. Білого та українського письменника і приятеля Т. Г. Шевченка, Якова Кухаренка. Землі на схід і на південь від цього Війска заселились згодом. В 1794. р. було переселено декілька станиць (сіл) донських козаків, в 1802. р. частина Катеринославського Війска, що складалось головно з Українців, в 1828. р. Хонерське Війско, яке складалось з Росіян, Українців, Поляків, Персів й т. п. Донці, Хонерці й Катеринославці разом з 20 приписаними до козаків російськими селами творили Війско Лінійне яке в більшости складаючись не з Українців було завжди московфільської орієнтації. В 1860 році Чорноморське Війско по приказу з Росії було обєднане з Лінійним і таким чином повстало Війско Кубанське. В 1917 році се війско нараховувало до 1½ міліона душ і володіло 6 міл. десятин землі або 70% всієї площі Кубані. Се була величезна козача громада, в якій всі її члени в незалежности від того, чи були богаті чи бідні, чи ґенерал чи козак, на станишних (сільських) радах мали однакові права. Станишні козачі ради вибирали собі отаманів, суддів, ділили гуртові землі, будували школи, шпиталі, церкви, а після революції 1905. року на кошти станиць побудовано три великі залізничі лінії. Козаки не платили „подушного" в „казну", але війскову службу несли з 19 до 39 років, зброю, одяг і коней кожен з них купував на власні кошти. В сімдесятих роках минулого століття війскові землі були поділені на станишні юрти, а станиці вже через 5—7 літ ділили юртові землі поміж козаками своєї станиці. З половини минулого століття кольонізаційна течія з України й Росії весь час зростала, хоча вже станиці й перестали приймати в склад війска нових переселенців. В 1914. році на Кубані нараховувалось 3½ міліона населення, з яких приблизно половина не була козаками. Національно населення Кубанщини на 70% складалось з Українців, а решта припадала на Росіян, Вірмен, Татар, Черкесів та инших. Натурально, що московський уряд всіма силами старався зробити з Кубанщини невідійману частину Росії, звичайно з міркувань економічно-політичного характеру. Кубанщина посідає кольосальні природні богацтва та мала велику продукцію збіжа й всякої сировини. Так на приклад збір пшениці пересічно за 5 років з 1911—1915 р. річно виносив 224 міл. пудів. Площа засіяна тютюном складала до одної третої всієї площі під тютюном в бувшій Росії і т. д.

На Кубані добувалась нафта, земляний вугіль, залізна руда, мідь, срібло, сіль, і т. д.

Москалі були зацікавлені Кубанщиною й просто в податковім відношенню. В той час, як Росіяне збирали з кожної душі податків по 11 руб. 20 коп. (1913 рік) річно, витрачали лише по 6 рублів, враховуючи сюди видатки, що Кубанців мало обходили. Цікаво відмітити, що в Росії на одного Москаля витрачалось по 17 рублів 90 коп. (1913 рік). Загально підраховуючи, Московщина мала з Кубані річно більше як 20 міліонів руб. чистого прибутку. Для закріплення свого становища на Кубанщині російський уряд суворо давив всякі зачатки національного пробудження українського населення, спираючись на козаче й некозаче російське населення й на помосковлених Українців. Наслідком цього, в часи визвольної боротьби кубанського населення за свої політичні та національні права, провідники мас кубанського козацтва зустрілись з сильним опором російської частини козацтва та Росіян взагалі, що мали підпору в реакційній деникінській армії. Відтак і тепер за кордоном ця частина несвідомого національно кубанського козацтва, що пішла на еміґрацію з Вранґлівськими війсками, маніфестує себе яко „Russian Cossacks".

Додам, що російський або помосковлений елемент кубанського козацтва спільно з російськими партіями допомагав Вранґлівському ставленникові ґен. Покровському розправлятись з Кубанською Краевою Радою, вішати членів Ради Кулабухови, що хотів свободи кожному Кубанцеві без огляду на національність, та радів з вбивства чорною сотнею в Ростові одного з найкращих синів українського народу, предсідника Кубанської Краевої Ради М. Рябовола.

Кубанський козак.

Василь Бобрів (Смутний).

ДУМКА.

Я мислю: тихо стане
Тоді, коли московськую орду
В міцну вузду
Возьмуть
І заженуть
Аж в Азію народ поганий.

Антін Крушельницький.

ЦИКЛЬ ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА П. Н. „ЕКСЦЕЛЬЗІОР"*)

Сей цикль містить у собі із давнійших часів поезії: „Наймит" і „Каменярі". В 1880 р. поет друкує в ньому дві поезії: „Христос і хрест" і „Човен".

„Христос і хрест".

Перша з них: „Христос і хрест", є виклад нових ідей, що захопили поета, — виклад у виді леґенди.

Як Христос із хреста впав між трави й цвіти, що злились, мов вінець любови у Христа, край голови — і спочивав там сумирно на лоні природи, доки якісь побожні руки не підвели його знов на хрест та перевеслом із соломи привязали, — так „побожні пересуди

бачучи за наших днів,
як з старого древа смерти
із почитання богів,
з диму жертв, з тьми церемоній
із обмани, крови й сльоз,
словом, як з хреста старого
сходить між людий Христос,
і як ставши чоловіком
близший, висший нам стає,
і святим приміром своїм
нас до вольности веде, —
силуються понад людськість
будь що будь піднять Христа,
і хоч брехні перевеслом
привязати до хреста".

Се виклад поглядів поета на боротьбу старих ідей із новими, боротьбу, серед якої та сильнійща сторона не вагається покористатися перевеслом із соломи: „брехнею", щоби тільки не допустити до витворення погляду, що й мукам може прийти кінець.

„Човен".

„Човен" — се поет на морі життя. Він пливе на хвилях, доки гонить його вітер. На питанне про ціль, він мовить:

Щож тут думать, що тужити, що питатися про ціль?
нині жити, завтра ґнити, — нині страх, а завтра біль.
Кажуть, що природа-мати нас держить, як їй там тре,
а вкінці мене цілого знов для себе відбере!
Щож тут думати? тримає, то тримає, а візьме,
то візьме — ні в сім, ні в тому не питати-ме мене!
Не погідний, не свобідний, день мій, вік мій: жий чи гинь
все одно! Шукати цили? Вік борись, плисти не кинь!"

Те, що поет в „Каменярах" сказав про увесь свій гурт борців за щастє всіх, — він висказує тут про себе самого. „Вік борись і плисти не кинь".

Тільки він поширює свій погляд на ту боротьбу. В дальших стрічках додає: „Ніде той не дійде, хто не має цили. Човне! як пливеш, то знайже, де!" Поет у тому гурті Каменярів, що працюють на приказ „голосу з гори" — починає вловлювати ціль своєї праці сам у свої руки.

Коли там Каменярі знали, що кровю власною і власними кістками мурують вони гостинець і що щастє всіх прийде по їхніх аж кістках, у „Човні" поет потішає себе:

Таж не все бурхає море, тихеє бува частійш.
Таж і в бурю не всі човни гинуть — тим ся ти потіш!
А хто знає, може в бурю іменно спасешся ти?
Може іменно тобі ся вдасть до цили доплисти!

Те змагання до цили — то непоборима в душі людини жадоба власного щастя. Немає про неї бесіди в поезії на громадянський мотив, — там поет щезає в гурті робітників для ідеї, але тут, коли він побачив себе на хвилях життя, яке пливе бурливо серед молодечої легкодушности — несвідомо виринає перед поетом питання про власне щастє. Непевно, у відповідь на се питання, висказує поет надію, що може іменно спасеться він!

Бо зрештою серед гамору такої боротьби й серед таких непривітливих обставин життя поет далекий був від піклування про власне щастє.

*) Excelsior — слово латинське, значить: ще висший, ще більше піднесений, визначнійший, славнійший.

ДО ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ ІВАНА ФРАНКА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Орґанізація громадського комітету по вшанованню памяти І. Франка.

Дня 25. V. в помешканні Наркомосвіти відбулися перші орґанізаційні збори громадського комітету для вшанування памяти Івана Франка. На засіданні було остаточно оформлено орґанізацію всеукраїнського громадського комітету. Головою комітету обрано Наркома Освіти О. Я. Шумського. Заступниками голови: А. Приходька і акад. Д. І. Багалея, а секретарем комітету Ю. Озерського.

Ухвалено орґанізувати урочисте прилюдне засідання комітету в пятницю, 28-го травня, о 6-ій год. вечора, в театрі ім. Шевченка (бувш. Мусурі) з участю представників художніх, літературних, наукових, громадських орґанізацій, представників фабкомів, завкомів, місцькомів, студентських орґанізацій, частин Червоної Армії. На зібранні має бути: вступне слово голови комітету О. Я. Шумського, доповідь С. Вітика „Про Івана Франка, як громадсько-політичного діяча", проф. О. І. Попова „Про Івана Франка як письменника" і акад. Д. І. Багалея „Про наукову діяльність Івана Франка". Після доповідів концерт з участю кращих художніх сил Державної опери, капелі „Дух" і т. ин.

Ухвалено, щоб голова комітету Шумський вдався до членів сесії ВУЦВК з проханням приняти участь в урочистому засіданні.

В справі дальшої роботи комітету ухвалено було розбитися на комісії. Комісію по збору пожертв і передачі на збудування памятника Ів. Франкові у Львові, комісію літературно-видавничу по розробці питання про видання повного зібрання творів Ів. Франка, а також популярної серії, комісію по виробці принципів преміювання Франківською премією праць з поля літератури, комісію стипендійну, комісію по притягненню до вшанування дітей.

В справі збудування памятника комітет стоїть на тім, що памятник треба поставити у Львові і громадські збори та пожертви на памятник у Львові переводити через комітет.

Ухвалено також просити НКО найменувати Державний драматичний театр в Харкові іменем Франка, а також намітити Вуз, який слід булоб найменувати іменем Івана Франка. В справі перейменування міст та місцевостей України вирішено звязатися з місцями в цій справі, особливо з округами гірничими Донбасу та Криворіжжа. Принято до відома повідомлення ВУФКУ про те, що готується до постановки кіно-фільм „Захар Беркут" та біографія Івана Франка. Слідуюче засідання вирішено скликати через 2 тижні, до якого часу комісії повинні внести свої пропозиції.

Збори на підприємствах.

На низці підприємств шанування Івана Франка провадиться з ініціятиви самих робітників.

Окрпрофрада орґанізує шанування на великих підприємствах і в клюбах. З особливою урочистістю відбудеться шанування в „Будинкові комуністичної освіти", де збереться понад 1,000 представників партійних громадських і наукових орґанізацій.

Виставка творів Ів. Франка.

У Києві відчинено виставку творів Івана Франка та матеріялів, що стосуються до діяльности письменника і громадянина. Поміж матеріялами є перше число журналу „Народ", орґану української радикальної партії у Львові. Журнал виходив ще в 90-х рр. за редаґуванням Франка й Павлика.

Стипендії ім. Франка.

Щоб увічнити память Івана Франка з нагоди 10-тих роковин від дня його смерти, Виконком Полтави постановив назвати міський сад іменем Франка. Від наступного навчального року встановлюється стипендії ім. Франка в 3-ох педагогічних вищих школах Полтавської округи.

Вулиці ім Ів. Франка.

Президія Міськради в Миколаїві постановила назвати одну з вулиць міста іменем поета революціонера Івана Франка.

За постановою президії Харківського Окрвиконкому для увічнення памяти Івана Франка вирішено намітити одну вулицю Харкова та майдан, що їх буде названо іменем Івана Франка.

ВІДЖИЛИ УКРАЇНСЬКІ СОЦ.-ДЕМОКРАТИ.

На днях появилося у Львові перше число орґану бувших українських соціял-демократів, Льва Ганкевича, Буняка, Квасниці, що від 1923 року, по розвязанню УСДП., від робітничого руху були відійшли. Орґан цей називається „Вперед" і в програмовій статті пише, що стоїть на основі міжнародньо-го революційного соціялізму, але висуває клич самостійности зорґанізованого українського пролетарського руху. З тої нагоди в українському націоналістичному таборі велика радість. „Діло", нотуючи цей факт, витає його як крок вперед та сподіється, що цей клясовий рух цупко держати-меться і розвивати-меться на українській національній підставі.

Не тяжко догадатись, що поява такого журналу стоїть у звязку з недалекими виборами в Польщі.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

16.

Братство св. Андрея в Бресло, Па., відділ 30 Українського Народного Союза.

Я, яко секретар відділу 30. Українського Народного Союза, занявся збіркою на Сиротинець, і хоча я вже зібрав на сю ціль деякі гроші, однак ще не від усіх членів відділу.

Треба признати, що наші члени свідомі та ставляться до справи прихильно й як свідомі люди від жертв не відтягаються. Я певний, що всі члени всею силою піддержуть се велике діло, розпочате нашою славною орґанізацією.

Досі зібрано в нашім відділі 18 долярів. Колиб ухвалу виконано, то булоби 38 долярів. На жаль, наша братська каса порожна, бо страйк виїв усі гроші, а по страйку ми мали двох хорих, яких ми мусіли піддержувати після наших засад взаїмної допомоги, і через те ми не могли ухвалити нічого з відділової каси. Збираемо лишень добровільні жертви від членів, але вони певно всі дадуть. — Микола Вдовяк, секретар.

17.

Братство св. Петра й Павла в Коговз, Н. Й., відділ 57 Українського Народного Союза.

Відділ 57. Українського Народного Союза розбирав справу Сиротинця на своїм місячнім митинґу, що відбувся дня 9. мая сього року. Члени показали свою свідомість і заявилися за потребою піддержання сего великого діла, яке певно зробить велике добродійство нашій орґанізації та всій українській іміґрації на чужині. Шкода лишень, що члени були заскочені сею справою на зборах і не мали при собі грошей на зложення відповідної жертви на Сиротинець. Супроти сього ґотівку зложила лишень частина членів, а другі записали лишень декларації. З огляду на се ми й не висилаемо тепер сих жертв на Сиротинець, але заждемо аж усі зложать. Ми певні, що наші члени покажуть розуміннє обовязків та зложать усі обіцяні жертви. — Михайло Петрик, секретар.

18.

Товариство ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтрамк, Миш., відділ 94. Українського Народного Союза

Справа Сиротинця Українського Народного Союза певно найде богато щирих прихильників, які не лишень заявляться за сею спровою словом, але покажуть своє розуміннє справи щирою жертвою. Початок у збірці зроблено, але ще від усіх членів зібрати жертви не було часу. — Іван Курчак, рекордовий секретар.

19.

Братство св. Володимира в Канзас Сиіті, Канзас, відділ 323 У. Н. Союза.

Ще від 16. Головної Конвенції Українського Народного Союза члени нашої орґанізації були наюрені та лишень чекали відомости від головних урядників, як починати працю коло будови Сиротинця Українського Народного Союза.

Наконець появилася вістка, що головний уряд вибрав для сеї справи спеціяльний комітет, а відтак відозва сього комітету до всіх відділів і членів Українського Народного Союза, котра докладно показує, як треба працювати, щоби зложити сто тисяч долярів на початок.

На мою думку й на думку других урядників і членів сього відділу сі вістки та відозви додали нашим членам богато заохоти до праці для збудування Сиротинця.

Коли ми відтак побачили в Свободі ще дописі від ріжних відділів та членів про те, як в поодиноких відділах іде праця для складання жертв на будову Сиротинця, то ми побачили, що сею справою цікавляться просто всі свідомі члени Українського Народного Союза. Хиба який ворог важивбися виступити проти так пожиточного діла.

В сьму переконанню й наш відділ, Братство св. Володимира, приступив до справи. Як лишень прийшла відомість від уряду й комітету, уряд відділу сейчас предложив справу на найблизчому мітинґу. Уряд відділу зарядив, щоби справу Сиротинця поставити на порядок дня яко першу. Дискусія була коротка й до справи. Без довгої балачки члени показали добре розуміннє справи. Хоча наше товариство не сильне, бо має всего 19 членів-мущин, збори сейчас ухвалили виасиґнувати зі своєї братської каси суму 50 долярів та зложили від себе добровільні жертви в сумі 44 долярів. Дали всі члени крім одного. В сей спосіб наш невеличкий відділ зібрав 94 долярів.

Подякувати тут мушу всім членам за їх щиру жертву, а спеціяльно двом позамісцевим членам, добр. Д. Янчишинови та Романови Мазурови, з котрих кождий прислав сейчас по 5 долярів жертви на Сиротинець, як лишень я до них написав особистого листа. В той спосіб сі члени, які з нами не живуть, показали, що вони з нами одного, свідомого духа. Наші члени, даючи свої жертви, говорили: „Як другі члени Українського Народного Союза будуть давати, ми не знаемо. Ми знаемо наперед одно, що справа важна й варта підпертя. Ми знаемо далі, що хто про відвагу говорить, а на війну не йде, той не воїн, а тхір. Ми хочемо ділом показати, як ставиться добре діло. Ми тяжко працюемо на свій шріш і як приходить підпирати корисне діло, ми не можемо дати без болю. Тому власне наша жертва є доказом, що справа нам дорога. Не словами говорити за Сиротинцем, але підпирати його жертвами. Ми даемо жертви, і певні що другі члени Українського Народного Союза підопруть справу. Як всі члени зложать свої жертви то повстане Сиротинець Українського Народного Союза не на 100 тисяч долярів, але на чверть міліона долярів". — Дмитро Яремко, секретар.

ПРЕСА НА УКРАЇНІ.

Деякі дати про її розвиток і теперішній стан.

З нагоди дня преси появилося в харківських „Вістях" з 5. травня ц. р. кілька цікавих статей про пресу на Україні. Між ними є і стаття С. Вітика п. н. „Преса на Західній Україні". Та ці тепер не беремося обговорювати, а вернемо до неї иншим разом. Далі зачерпнемо ми деякі дати зі статті П. Свatенка, присвяченої розвиткові радянської преси на Україні.

Найслабше представлялася радянська преса на Україні в 1920 р. Зокрема невідрадний був стан тодішньої преси в українській мові. Вистарчить згадати, що в українській мові виходили тоді „Вісти" і „Селянська Правда". „Вісти" мали тоді 2000 примірників тиражу. Пізніще відносини змінилися. Вже в 1924 р. було на Україні 64 газети, а з них 24 в українській мові. В 1925 р. число газет зросло до 75, а в тому українських до 29. Рік 1926 приніс на тому полі значну поправу в користь української преси. На всіх 84 газет є українських 50 або 61 відсотків.

Коли приглянемося тиражові тих газет, то побачимо, що в 1924. р. на 445 тисяч російських газет припадало тільки 90 тисяч українських. В 1925 р. було на Україні 469 тисяч російських, а 439 тисяч українських газет. Початок 1926 р. приносить ще більшу ріжницю, бо на 420 тисяч російських є аж 612 тисяч українських газет.

Коли в 1925. р. було на Україні загально-політичних центральних газет аж 12, то в 1926. р. є їх уже тільки 3. В 1925. р. було селянських газет 19, а робітничих 7, а тепер є селянських 34, а робітничих 14. З усіх 84 газет, що появляються в цьому році, випадає по дві газети на округу. Ця зміна в розподілі преси наступила наслідком двох всеукраїнських нарад редакторів, що відбулися в січні та серпні 1925. р. На першій нараді рішено було зірвати з традицією мішаного типу газет, що обслугували робітників і селян. Натомісць принято постанову про творення окремих типів селянських і робітничих газет, про збільшення числа селянських газет та про організацію преси. Серпнева нарада пішла ще далі та постановила розбудувати постійну мережу газет як селянських так і робітничих.

В 1926. р. остало, як сказано, тільки три центральних загально-політичних газет. Є це українські газети: „Вісти", що виходять у Харкові в накладі 48 тисяч примірників; „Пролетарська Правда", що виходить в Київі в накладі 30 тисяч примірників і „Радянське Село", загально-українська селянська газета, що виходить у Харкові в накладі 163 тисяч примірників.

Пригляньмося ще окремо селянській і робітничій пресі. Отже в даний мент є на Україні 34 селянських газет з тиражом 294 тисячі. Це значить, що на 81 селян випадає один примірник селянської газети. Коли порівнати розповсюдження газети на селі з такимже в місті, то вийде, що село дістає 14 разів менше газет як місто. Газета „Радянське Село" поставлена між усіми селянськими газетами найкраще. Всі майже селянські газети виходять в українській мові. Вже з осени має появлятися при „Радянському Селі" великий журнал для селян.

Не так представляється справа з робітничою пресою. Вона вся майже російська. Такі робітничі центри як Донбас, Катеринослав, Миколаїв, Одеса, Харків обслугує російська преса. Та всеж українське робітництво користується не місцевими російськими робітничими органами, а загально-політичними українськими органами. І так „Пролетарська Правда" має 50 відсотків передплатників робітників. „Вісти" розходяться між робітниками в 16 тисяч примірників. Уряд приготовляє з осеню видавання великої центральної робітничої газети українською мовою.

Під кінець слід зазначити ще одно явище в житті радянської преси на Україні. В 1924. р. тираж усіх газет виносив на Україні 535 тисяч примірників, в 1925. р. міліон 235 тисяч примірників, а в 1926. р. спав до цифри одного міліона сорок сім тисяч примірників. Зменшення тиражу пояснюють тим, що всі газети перейшли від колективної передплати до системи індивідуальних передплат.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА МЕДИНА, КОЛО ПІДВОЛОЧИСК, ГАЛИЧИНА.

Братя Родимці:

В часі світової війни зістала знищена у нас власна хата читальні, „Просвіта" як також велика бібліотека. Все те на радість наших ворогів. Ми нині без власної хати, тиняємось в комірнім, а не маючи салі до вистав, читальня наша не може розвиватись як треба. Так дальше жити не можемо, бо молодь марнується. Тому рішились ми на велике святе діло. В часі для нас так тяжкім, приступаємо до будови власного дому. Братя! Поможіть нам звести будівлю на пожиток для нас, і будучих поколінь. Знаємо, що у Вас бє серце, наповнене горячою любовю до свого поневоленого народу, до свого рідного села і до всего, що наше. Знаємо, що Ви нам поможете, тому згори засилаємо Вам наше українське щире спасибіг. Датки просимо слати в Америці на руки Івана Вербіцького, Нортгамптон, Па., або впрост до головного Комітету в старім краю.

Медин, дня 30. мая, 1926.

Комітет будови власного дому:

Прокіп Костюк, голова; **Андрій Хемій**, заступник; **Вол. Шереметa**, секретар; **Резнік Микола, Павло Осичка.**

ВІДОЗВА

ДО НАШИХ БРАТІВ І СЕСТЕР З СЕЛА ГОЛИНЬ, ПОВІТ КАЛУШ.

Звертаємося до Вас з просьбою о поміч: Знані Вам дуже добре наші обставини. Знаєте як тяжко приходиться нам працювати для добра нашої будучности. В нинішних часах вважаємо найважнійшою справою розвій наших кооператив. Тому звертаємося до Вас дорогі земляки з просьбою і благанням щоби Ви скілько лиш сила і ласка закупили уділи нашої кооперативи та стали разом з нами до праці над економічним піднесенням рідного села. А коли вернете в рідну землю, будете радуватися з спільної праці і спільних овочів.

Здоровимо Вас всіх та просимо памятати на нашу просьбу.

За кооперативу „Сила" в Голині, повіт Калуш:

Стефан Олексюк, голова;
М. Бережницький, секретар;
Федор Завадецький, чл. н. ради.

ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО ТЕАТРУ РЕСПУБЛІКИ В ХАРКОВІ.

Народний артист Лесь Курбас, якого запрошено до Харкова на головного керовника Центрального Театру Республіки, сказав співробітникові „Вістей" про організацію того ж театру таке:

Справа організації Центрального Театру Республіки наспіла вже давно. Він потрібен для того, щоб бути зразком для всіх театрів України й впливати на їх роботу, а також, щоб утворити високу тенатральну культуру, щоб відповідала би вимогам сучасности. Справа про організацію такого театру вирішена НКО вже остаточно й тепер приступлено до її реалізації.

Основним ядром нового театру буде київський театр „Березіль", що його з наступного року переводять до Харкова й переформують у Центральний Театр Республіки. На директора театру запрошено відомого українського артиста І. Маряненка. Художньою частиною завідуватиме народній артист Л. Курбас. До складу постійної режисури запрошено видатних режисерів, а також режисерів „Березіля". Загалом режисерський склад буде дуже сильний і значний. Це потрібно також і для того, щоб обслугувати і театр революційної сатири, що його буде також утворено в Харкові.

Зберігаючи художню лінію театру „Березіль", до нового театру буде внесено деякі корективи для того, щоб він міг стати справжнім вогнищем цільної, глибокої театральної культури на Україні. Тепер всі данні до цього є. Можна вважати, що завдання покладене на новий театр буде виконане цілком.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В. Будзиновський.

ЯК ПАН РАДНИК ОЖЕНИВСЯ.

ОПОВІДАННЄ.

(10)

— Мені треба втікати, — Муркова подумала, зазираючи в зеркало, — бо ще не можу йому показатися. Не лиш через ту пухлину, але й через мій одяг. Я не причепурилася на принятте такого гостя.

Муркова пустилася до виходу, але вже було запізно. Радник-прчуб, що в першій комнаті хтось є. Гадаючи, що то Віра, скоро взувся, натягнув сурдут і вийшов ще заки Муркова здужала втечи. Озирнулася і побачила його на порозі. Не було иншої ради, як привитатися з ним... як найсердечнійше. Підскочила, розвела руки і обійнувши його за шию, стала цілувати. Цілунки переплітала словами:

— Ти зробив нам велику, дуже велику радість, що приїхав. Ціла хата, всьо що маємо, до твоєї розпорядимости. Але, вибачай, бо мушу до кухні, кінчати обід. Може не буде такий добрий, яким тебе годувала небіжка, моя сестра, твоя жінка, але чим хата богата, тим рада.

Щоби гість, отямившися, не приглянувся їй лішпе, вона, не ждучи на його слово, вибігла. Радник ще цілу хвилю стояв остовпілий, не знаючи, що про ті любощі якоїсь незнакомої баби думати.

— Тьфу! — сплюнув, отямившися. — А то що за напасть? То мабуть кухарка, бо варить обід. То не газдиня, бо покоївка сказала, що газдиня на другім селі. Будь що будь, то якась ментекапта. Кидаєся мені на шию, цілує, верзе про якусь свою сестру і мою небіжку жінку. Тьфу! Стара і чимсь смердить. Неначе мастями пропархів. Тьфу!

Вийшовши від радника, Муркова пішла до кухні і промовила до доньки:

— Нещасте хотіло, що він вже бачив мене. Ось таку! Напухлу і в брудним, старомоднім шляфроку.

— Як се сталося?— Віра спитала. — Зайшов до вас?

— Я влізла до него. Ти сказала мені, що він спить, отже я занесла зеркало і повісила в його першій комнаті. Заки я встигла втечи, він вліз. Я тільки привиталася з ним і втікла. Що тепер зробити? Чи на обід вже запросити його до нас?

— Як він вашу пухлину вже бачив, ще й знає, що ви дома, то хиба просім.

— Сумніваюся чи бачив, бо коли я прискочила до него, він зразу неначе стуманів. Очивидно зі зворушення. Заки отямився, мене там вже не було.

— То може він і не вгадав, хто ви?

— Иди ти до него і виміркуй.

— Не маю охоти і нема чого. — Він хотів мати зеркало і мидницю. Зеркало я вже занесла, тепер ти занеси мидницю.

Віра взяла мидницю і пішла до радника. Не увійшла до середини, тільки станула на порозі і промовила.

— Я принесла вам мидницю. Ви чому не спите?

— Я не годен всnути, бо все думаю про... про мидницю.

— Беріть мидницю і йдіть назад спати.

— Я не так про мидницю думав, як про те, чи ти принесеш її.

— Я вже принесла. Вже будете могли всnути, бо не будете мати про що думати.

— Принесла, але ще не поставила у мене, — радник сказав, щоби Віру втягнути з порога до хати. — Постав на отсім кріслі: тут під вікном.

— Поставлю, але ви вступіться відтам.

Радник відступив від вікна. Коли Віра підбігла з мидницею до крісла, радник пішов до дверий і прикрутив закрутку, так щоби від сіний не міг ніхто увійти.

— А то нащо?— Віра спитала, бачучи се. — Я мушу до кухні.

— Се на те, — радник відповів, приступаючи до Віри, щоби знов не вліз який кочкодан.

— Анна сюди вже не влізе, бо я їй вже добре наговорила. Будьте боятися.

— Коби то Анна. Але тут є ще кухарка, стократь гірша...

— Яка кухарка?

— Зараз почуєш, — радник відповів, обіймаючи стан Віри, сідаючи на кріслі і показуючи на свої коліна. — Сідай!

— Так не можна! — Віра відповіла, викручуючися з його обіймів. — Не можна, бо я вже не мала дитина. Я стара дівка.

— Саме того, що ти не мала дитина, але й ще не стара дівка. Ти така... ну, в сам раз. Як би ти була мала дитина, то я тебе не цілував би, не брав би на коліна. Я дітий не люблю. Дуже не люблю. Я люблю тільки такі, як ось ти. Сідай, бо... бо погніваємося. Бо винесуся відси!

Віра опиралася, але він був сильнійший. Посадив її. Вона стала протестувати:

— Се неприлично так. Гніваюся і більше до вас не прийду.

— Другим равом вже буду чемнійший. Тепер мушу ось так.

Радник поцілував дівчину і пояснив дальше.

— Тепер мушу так, бо мені дуже гірко. Поцілуй і ти мене, бо мені дуже, дуже гірко.

— Та чого?

— Подумай собі! Перед хвилею влізла сюди якась стара мавпа. Принесла зеркало. Побачивши мене, вхопила мене за шию і вицілувала. Заки я отямився, втікла. Міркую, що як би ропуха поцілувала мене, то не було би так гірко. Тьфу!

Радник став раз коло разу спльовувати. Віра хвилю глядiла на него широко розплющеними очима. Нараз вихопилася з його рук, станула перед ним і визвірившися на него стала кричати.

— Вуйку, сего вже забогато! Америка Америкою, вуйку вуйком, але всьо має свої межі. Се, що ви мій вуйко, ще не дає вам права поводитися зі мною як з якою ляфириндою. Що забогато, то забогато. З сего, що ваша небіжка жінка була сестрою моєї мами, ще не виходить, щоби ви мали право мою маму називати старою мавпою, бо ваша жінка, сестра мами, була ще старша. Як мама запросила вас до себе, бо ви муж мамої сестри і моєї тети, то не на те, щоби ви тут грали комедію богатого американського оригінала, котрому всьо вільно: помітувати нами і мою маму звати ропухою. Хоч ми бідні, то все таки знаємо собі ціну і не позволимо, щоби якийсь зарозумілий і неокресаний американський вуйко збиткувався над нами!

Радник схопився, вилупив баньки і слухав. Коли Віра спинилася, щоби відсапнути, радник, не розуміючи всего того, спитав трівожно:

— Що, що? Як, як?

— Так, так! — Віра відповіла приступаючи до дверий і відкручуючи закрутку. — Більше не хочу бачити вас на очи. Просіть Бога, щоби я мамі не розказала, який ви вуйко. Страх. Американець. Міліонер. Невидьмо! Американець.

Віра вийшла, тріснувши за собою дверми. Радник довго стояв остовпілий. Не знав, чи все те справді чули його уха, чи йому тільки сниться.

— Тут якась велика загадка, якесь велике непорозуміння, — думав. — Тут не одна загадка, а ціла купа загадок. Вона сказала, що я її якийсь Американець, що я її вуйко. Казала про якусь мою небіжку жінку, якої я ніколи не мав. Та ропуха, котра знасилувала мене, бо хоч я боронився, вилизала мій писок, то її мама... Я сам сюди впросився, а вона каже, що запросила мене її мама. Отже вона не покоївка, а донька газдині, себто панна дому... Отже розвязка загадки така, що вони мають в Америці якогось богатого свого вуйка, котрого запросили до себе і мене... взяли за него. Тепер вже розумію, чому та, як я гадав, покоївочка поцілувала мене і позволила себе цілувати. Я гадав, що то попсована літніками покоївка, а вона гадала, що я її вуйко... Як я вилізу з сеї кабали?... Як вліз, так треба вилізти... Пакуй, пане вуйку, валізку і тікай відси!

Радник метнувся до спальні і став покванно все те, що вже виймив був з валізки, назад пакувати: ковнірики, сорочку, бритву, тютюн, тутки, тощо. Все те кидав до валізи в нељаді. отже тепер не всьо влазилося. Але він кваплячися, щоби тільки скорше втечи, припер валізу колінами. Хоч всі річи помняв і поломив, валізу таки замкнув.

Анна жала в саді траву для коров. Дорогою попри сад їхала якась фіра. Окрім візника на фірі сидів якийсь панок. Побачивши Анну, панок спитав, чи то хата пані Муркової. Коли Анна відповіла, що так, фіра задержалася. Панок зліз, взяв дві валізи, та попросив Анну щоби вона взяла другі дві і завела його до комнати призначеної газдинею для Американця Клима Климецького. Анна відвернулася і крадьки захихотіла.

(Дальше буде).